

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

1. Lovforslaget tilsigter en revision af reglerne i retsplejeloven om efterforskning i straffesager og om anholdelse og fængsling.

2. I 1968 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at gennemgå bestemmelserne i retsplejeloven om straffesagers forberedelse og behandling inden domsforhandling.

Udvalget afgav i efteråret 1971 en betænkning om efterforskning i straffesager m. v. (nr. 622/1971) og i efteråret 1974 en betænkning om anholdelse og varetægt (nr. 728/1974). Betænkningerne indeholder begge udkast til lov om ændring af retsplejeloven.

Udvalget forventer i begyndelsen af 1976 at afgive en betænkning om oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kap. 93 a) og vil herefter fortsætte gennemgangen af de særlige retsmidler under efterforskningen i straffesager: Besigtigelse, beslaglæggelse og telefonaflytning, ransagning, og beslaglæggelse af sigtedes formue (kap. 67-69 og 73) samt personundersøgelser (kap. 73 a).

Efterforskning i straffesager.

3. Betænkningen om efterforskning i straffesager m. v. angår hovedsagelig de almindelige regler om behandling af straffesager inden domsforhandlingen (kap. 70, 74 og 75).

De gældende regler bygger på en to-delt ordning, nemlig en efterforskning, der forestås af politiet, og en torundersøgelse, som foregår ved retten. Den historiske baggrund for forundersøgelsen er den inkvisitoriske procesordning, hvor en dommer havde ledelsen af undersøgelsen og af egen drift søgte sagen oplyst bedst muligt.

a. Det er udvalgets hovedsynspunkt, at disse regler bør afløses af et *énstrengt system* for straffesagers forberedelse, som tager sit udgangspunkt i den politimæssige undersøgelse – der fortsat foreslås betegnet som »efterforskningen« – men som tillige regulerer domstolenes medvirken under efterforskningen. Til støtte herfor henviser udvalget til, at forundersøgelsen har mistet en væsentlig del af sin betydning, idet undersøgelsesarbejdet i praksis forestås af politiet og anklagemyndigheden på egen hånd under rettens kontrol. Væsentligere er dog, at en retlig undersøgelsesform, hvor dommeren – som det sker ved forundersøgelsen – tillægges opgaver som undersøgelsesleder, efter udvalgets opfattelse er uforenelig med dommerens stil-

ling i retsplejen. Dommeren bør på efterforskningsstadiet ikke engageres i undersøgelsen, og hans opgaver bør derfor indskrænkes til at føre kontrol med lovligheden af politiets efterforskningsvirksomhed, at afgøre tvistigheder om sigtedes og forsvarerens beføjelser og at tage stilling til de efterforskningsskridt, f. eks. fængsling, ransagning og beslaglæggelse, der er så indgribende over for borgerne, at de kræver rettens godkendelse.

Som en konsekvens af udvalgets hovedsynspunkt foreslås en udbygning af den *lovmæssige regulering af politiets efterforskningsvirksomhed*, navnlig for så vidt angår politiets afhøringer.

Endvidere foreslår udvalget en *væsentlig styrkelse af forsvarerens stilling* under efterforskningen. Retsplejeloven indeholder ikke i sin nuværende affattelse almindelige regler herom. Forsvareren skal have adgang til at følge politiets efterforskning, og der indføres en principiel ligestilling mellem forsvareren og politiet med hensyn til sagens undersøgelse.

I forbindelse med de nye bestemmelser foreslås gennemførelse af regler om rettens afgørelser om lovligheden af politiets efterforskningsvirksomhed og af tvistigheder om sigtedes og forsvarerens beføjelser.

Der vil efter udkastet som hidtil være adgang til at begære rettens medvirken til afholdelse af efterforskningsforhør, herunder indenretlig behandling i større eller indviklede sager til afgørelse af tiltalespørgsmålet og til udførelse af efterforskningshandlinger, når dette er nødvendigt eller formålstjenligt.

Der vil endvidere i samme omfang som hidtil kunne afholdes retsmøder med henblik på sagens behandling som tilståelsessag efter § 925 eller på sagens afslutning ved tiltalefrafald.

b. I forbindelse med reglerne om efterforskningsforhør har udvalget overvejet reglerne om *dørlukning* og *referatforbud* i straffesager. Udvalget foreslår en udvidelse af adgangen til dørlukning og til at forbyde offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i offentligt retsmøde. Retten skal endvidere under nærmere angivne betingelser kunne forbyde offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede eller andre under sagen nævnte personer.

Et mindretal (3 af udvalgets 7 medlemmer) foreslår, at forbud mod gengivelse af navn m. v. skal kunne udstrækkes til at gælde også efter sagens afgørelse, jfr. nærmere nedenfor under pkt. 4, litra b.